



neDELLO



25. avgusta 2018 leto XXIV, št. 34 Cena 1,50 EUR, 13 HRK v. d. odgovornega urednika Dela Uroš Urbas

www.delo.si

Starši, otroci zmorejo tudi brez vas

Prepričanje, da so otroci vse bolj nesamostojni in neprikladni, zanikajo izkušnje s številnih poletnih taborov. Včasih še starši ne morejo verjeti svojim očem. Dobro je vedeti, saj se kmalu začne novo šolsko leto.

Magazin → 12



FOTO ARHIV IMPULZ SPORT



Magazin

Slovenska inovacija za najmlajše

Nest je praktičen in hkrati najtanjši otroški stol na svetu. Zamisel zanj je dobil Dejan Rojko, strojnik in izumitelj iz Hoč pri Mariboru.

→ 18



SLUŠNI APARATI - WIDEX d.o.o.
Ljubljana, Resljeva cesta 32, T: 01/234 57 00
www.widex.si

Zakaj so slušni aparati Widex prava izbira za vaš sluh?

- ➔ Že 44 let na slovenskem trgu.
- ➔ Zaupa nam več kot 50.000 slovenskih uporabnikov.
- ➔ 10 slušnih centrov po Sloveniji.



Po meri
narejeni
silikonski
čepki
za ušesa.

Kakovostni
slušni aparati
za različne
izgube sluha.

Za brezplačno
testiranje sluha
in slušnih aparatov
pokličite najbližji
slušni center!

Prisrčno vabljeni v
Widexove
slušne centre



Ljubljana
Celje
Koper
Kranj
Maribor
Murska Sobota
Novo mesto
Ravne na Koroškem
Šempeter pri Gorici
Šempeter v Savinjski dolini

... da ne preslišite najlepših trenutkov.

POLETNI TABORI

Starši, otroci so okej in zmorejo tudi brez vas

Počitnice se iztekajo, z njimi tudi številni tabori, v katerih je nemalo otrok preživelo del prostih dni. Večinoma so namenjeni osnovnošolcem, nekateri sprejemajo tudi mlajše, v povprečju pa trajajo slab teden dni. Toliko dni torej brez staršev, njihovega nadzora in navodil, čeprav jih tudi v taborih mentorji stalno opozarjajo na pravila in red. Pa vendarle ni enako kot doma, saj je otrok preveč in je nemogoče, da bi bil prav vsak ves čas pod drobnogledom. Kar je (verjetno) dobro in tudi lepa priložnost, da preverimo, koliko smo jih naučili skrbeti sami zase. Mentorji oziroma vodje tematsko različnih taborov zatrjujejo, da z otroki ni (bilo) večjih težav. Da čeprav česa ne znajo, v skupini vlečejo zgledi.

Jana Zupančič Grašič



Poletna nogometna šola v Bohinju. FOTO ARHIV ONŠ LJ

Vesele angleške počitnice v organizaciji DPM Mojca v Dolenjskih Toplicah so tabor z eno najdaljših, če ne celo najdaljšo tradicijo v Sloveniji, saj so jih letos izvedli že 26. leto zapored. V devetih tednih se jih je udeležilo več kot 1500 otrok, starih od štiri do petnajst let, je povedala Marjeta Ferkolj Semolič, od leta 2009 predsednica DPM Mojca, vodja tabora pa od maja letos, a je vsa ta leta delala in pomagala v Taboru Mojca. Mama treh otrok ima bogate izkušnje z otroki tudi kot učiteljica z dvajsetletnim stažem. In to večinoma dobre.

Kakor je povedala, so morebitne težave odvisne od starosti otrok: »Tudi zato oblikujemo starostno ustrezne skupine, naši mentorji so večinoma iz pedagoških smeri – vzgojitelji in učitelji razrednega pouka – in že vnaprej jih pripravimo na morebitne težave, pomoč pa jim ponudimo tudi v času tabora.« Poleg tega pred začetkom tabora pozovejo, naj se otroci, ki želijo bivati

ali biti skupaj v skupini, to domeniijo že prej, saj jim poskušajo ustreči. »Tako hkrati preprečimo domotožje in druge začetne težave, na primer s telefoni. Teh na taborih ne priporočamo, jih pa nekateri seveda imajo. S tistim, ki ga nima, pa bi rad slišal starše, to skupaj naredimo čez dan, ko je polno aktivnosti; ker če so krize, nastopijo ponavadi ob večerih prve dni, pa še to zgolj pri nekaj posameznikih. Zato tudi ne priporočamo obiskov in pošiljanja kartic, ker jih lahko sicer znova zgrabi domotožje.«

Kar zadeva telefone, dajo otrokom jasno vedeti, da jih med aktivnostmi ne smejo uporabljati. »Prejšnji teden sem jih, na primer, osemnajst pobrala; sicer le za dve uri in z opozorilom, da jih naslednjič dobijo nazaj šele ob odhodu s tabora. In je zaleglo. Poleg tega se jim čez dan toliko dogaja, da niti nimajo časa za brskanje po telefonih.«

Glede pravil in navodil sicer pri njih ni pardona. »Vse je vođeno, vse pod nadzorom, tudi prosti čas. Otroke večkrat na dan zberemo na skupnem prostoru in jim vsakič znova povemo

pravila ter predamo navodila, kaj se od njih pričakuje. Pove se, skratka, vsem naenkrat, vsem je vse jasno. Zjutraj morajo pospraviti sobe in večini gre to prav dobro od rok. Pri tem res vlečejo zgledi in tudi otroci, ki tega doma mogoče niso vajeni, se prilagodijo, pospravljajo s svojimi sostanovalci. Tudi drugače se mi zdi, da na takih taborih pride do povezovanja: tako starejši pogosto za roke vodijo mlajše, pomagajo drug drugemu, kadar komu kaj ne gre od rok ... Tudi ko so zmetali po tisoč in več vodnih balončkov, so vse do zadnjega sami pobrali. Pa pospravili žoge v zaboje po koncu igre, čevlje, ko so se preobuli v copate, obesili mokre brisače po kopianju ... Tukaj, skratka, ni videti, da kdo česa ne bi znal, hotel ...«

Sicer pa otrok niti ni treba veliko opozarjati ali ponavljati zahtev, kar opaža tudi v šoli. »Kar se reče, pač velja in starši so pogosto presenečeni, saj menda doma ne gre tako gladko. Treba je vztrajati pri svojih besedah, biti enoten z drugimi mentorji ali učitelji in do sleden. Res je, da otroke zagotovo malo motivira tudi ocenjevanje in nagrajevanje: nagrajujemo zvezke za angleščino, športne ali druge talente, izstopajoče obnašanje, sobe ... in če nekdo ne zna pospraviti, mu drugi pomagajo, da so skupaj uspešnejši. Podobne so moje izkušnje iz šole v naravi: nekako jih naučimo, kako morajo biti stvari opravljene, in tako potem je.« Tudi glede higijene. »Na umivanje in preoblačenje v sveža oblačila jih opominjamo predvsem znotraj skupin. Včasih nam seveda kaj uide, a se trudimo. Damo jim vedeti, da če potrebujejo pomoč, lahko prosijo nas in ni treba klicati staršev.«

Taborniki med bolj samostojnimi?

Po raziskavi Svetovne skavtske organizacije, opravljene sicer na angleških tleh, so taborniki bolj opremljeni za življenje kot njihovi vrstniki in Davor Kržišnik - Jolbe, načelnik Zveze tabornikov občine Kranj in dolgoletni vodnik najmlajših vodov (skupno kar 14 let!), več kot dve leti pa mentor in predavatelj bodočim taborniškimi vodnikom (ravno te dni poteka v taborniškem centru Marindol izobraževanje za vodnike), se



Nekateri starši so kar malo debelo gledali, ko so jih prišli iskat. Zato je prav, da otroke tudi pohvalimo.

Danilo Lukner

s tem kar strinja, saj ima take izkušnje s tabori in taborniškimi akcij. Pravi pa, da je prednost pri vodenju otrok tabornikov zagotovo dejstvo, da so tudi vodniki sami mladi, zato so otrokom generacijsko blizu in dostopni, hkrati pa se znajo vživeti v njihovo doživljanje in razvojne faze, saj so še pred kratkim enako prestajali sami. »Brez dvoma pa svoje opravi tudi odgovornost, ki jo imajo do svojih članov, kar začnemo pri tabornikih graditi že zelo zgodaj: začnemo z majhnim, nato se kos odgovornosti zase in za druge postopoma povečujemo.« je povedal 30-letnik, zaposlen kot asistent na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. »Najmlajši, to so tudi že prvošolci, morajo, na primer, po kosilu pomiti svoje menažke. Če ni dobro pomita, bo imela večerja okus po kosilu, jim povemo. To je odgovornost zase, medtem ko odgovornost do skupnosti spodbujamo s skrbjo za večni ogenj, ki naj ne bi ugasnil vse do konca taborjenja, in otroci so res skrbni: ponoči ga skoraj brez izjeme zavzeto stražijo, nalagajo in nabirajo polena zanj. Poleg tega starejši poskrbijo za mlajše: bodisi jim pomagajo pri stvareh, ki jih še niso večji, ali pa morajo zanje pripraviti kakšno aktivnost. Na orientacijskih pohodih krepimo odgovornost zase in za druge tudi s tem, da se hodi v skupini, da se kdo ne izgubi, poškoduje.« Številni taborniki ob vstopu v srednjo šolo že prevzemajo vode, kar pomeni veliko odgovornost za člane, hkrati pa zahteva precej iznajdljivosti, ustvarjalnosti ... »saj te v skupini z osmimi do dvanajstimi otroki lahko marsikaj presenetijo, rešitev pa je treba hitro poiskati«. Kakor pravi, otroci vseeno potrebujejo nekaj spodbude pri osebni higieni: vodniki predvsem

Udobni tabor sredi gozda v Dolenjskih Toplicah. Lepo so se imeli. FOTO ARHIV DPM MOJCA





vpisi se začnejo z novim šolskim letom – ali pa se nam vsaj pridruži na kakšni akciji!»

Nogometaš naj bo!

V Bohinju Otroška nogometna šola Ljubljana s partnerji že od leta 1998 organizira Poletno nogometno šolo in že od vsega začetka je zraven Danilo Lukner, nogometni trener, sicer pa tudi učitelj na OŠ Vič. Letos se je v sedmih tednih izmenjalo približno 350 otrok, starih od šest do dvanajst let, kar 40 odstotkov je bilo povratnikov, in kakor pravi Lukner, je to zanj kljub delu in odgovornosti po svoje dopust. »Zagotovo je manj težav predvsem zaradi dejstva, da se poletne šole vsaj 90 odstotkov otrok dejansko udeleži zaradi nogometa samega, kar pomeni, da so motivirani, in je zato z njimi lažje delati.« Tudi sicer pravi, da jih lahko zgolj pohvali. »Zlasti zadnja tri leta opažam pozitivne spremembe: ko se sprehajamo po Bohinjski Bistrici in mimo pašnikov, otroci pozdravljajo domačine, znajo reči prosim in hvala, ko gremo na sladoled, poča-

roke, pomagajo mlajšim ali pa jim naložijo kakšno nalogo, jim zapovedo, naj tiho poslušajo.«

Njihov urnik je zelo pester, saj imajo običajno dva treninga na dan, vmes pa še druge športne dejavnosti – plezanje, rafting, plavanje, planinarjenje, ogled znamenitosti ... »Otroci imajo radi, da se jim veliko dogaja. Če je tako, jim tudi neumnosti ne pridejo na misel.« Teh ni bilo niti v času počitka po kosilu, je poudaril. »Vse nas je zdelovala vročina, zato smo se takrat zadrževali v penzionu Zoisov grad, a ni bilo vpitja ali nerada.«

Vsako jutro je bilo na urniku ocenjevanje pospravljenosti sob. »Vidim, da imajo radi red. Tudi tisti, ki ga sicer niso vajeni, so se ga pri nas malo priučili. Rekel sem jim: čisto ste dobili in čisto boste pustili – in tako je bilo. Ob odhodu so bile sobe pospravljene, smeti v vrečah, prtljaga v potovalkah. Nekateri starši so kar malo debelo gledali, ko so jih prišli iskat. Zato je prav, da jih tudi pohvalimo. In smo jih, pa ne le na koncu, ampak vsakič, ko je bilo kaj vredno pohvale,« je poudaril že na prvi pogled srčni pedagog, po izobrazbi sicer zgodovinar.

V nasprotju z večino taborov, kjer starši v času tabora niso dobrodošli, v Bohinjski Bistrici ni tako. »Ne kompliramo. Naj gredo za tisto urico ali dve skupaj na sok ali sladoled, potem pa otroka spet prevzamemo mi,« je povedal Lukner. Mogoče je bilo še največ »dela« zvečer, po napornem dnevu, polnem aktivnosti. »In se nekateri kar ne bi umili, pa so se morali, smo jih malo spodbujali vsi skupaj, pa je šlo. Vse se da doseči na lep način, brez prisile, kot pedagog pa se moraš znati v kakšni situaciji tudi obrniti malo stran, ne zapanjati za vsako malenkost, pač, biti življenjsko naravnani.«

Nad pričakovanji

Impulz sport, športno društvo iz Škofje Loke, je letos prvič pripravilo tudi aktivne počitnice za otroke. Kakor je povedal Luka Ferdin, ustanovitelj društva, ki že nekaj let uspešno organizira smučarske (tudi bivalne) tečaje za otroke, ponuja pa tudi bogat športni program za odrasle, so starši nekaterih tečajnikov izrazili željo tudi po poletnem aktivnem programu za otroke. »Tako smo letos v Bohinju izvedli štiri termine počitnic, na katerih je bilo od 30 do 40 otrok, in moram priznati, da je zadeva minila nad pričakovanji – tako za nas kot otroke, kakor sklepamo po odzivih.« Pripravili so program, v katerem se otrok v petih dneh res kakovostno spozna z

različnimi športi – plezanje, plavanje, pohodništvo in preživetje v naravi –, »zato so z njimi delali vrhunski inštruktorji: v naravno steno jih je, na primer, uvedla alpinistka Nastja Davidova, v naravi so se učili, kako preživeti, če ne bi imel s sabo ničesar razen osnovnih pripomočkov, torej, kako se orientirati, si priskrbeti hrano, narediti bivač ..., pri plavanju pa smo šli korak dlje: kako lažje in hitreje plavati.« Kakor je dejal, je bil pričakovano za otroke še najmanj zanimiv pohod na Vogar, »a ko so prišli na vrh in videli vso to gorsko lepoto z Bohinjskim jezerom spodaj, je bilo na koncu doživetje tudi to. Ali pa izlet na Vogel z gondolo, ki je bil zanimiv zlasti za nesmučarje, saj ga še ne poznajo.« Težav tako pravzaprav niso imeli – »le en otrok je želel iti domov zaradi domotožja, sicer pa so nenehno aktivni in ni časa za dolgčas: kovanje, supanje, prvi večer spoznavanje ob tabornem ognju, pa potem kino pod zvezdami, opazovanje nočnega neba in zvezd ...« Glede na to, da so bili udeleženci osnovnošolci, stari med šest in 14 let, je bilo, zlasti pri mlajših, potrebnega nekaj opozarjanja: da so se preoblačili, zvečer umili, kakor je treba, »a vse skupaj ni bilo omembe vredno«. Mobilnih telefonov pa niso imeli. »Tako smo se odločili in se tega tudi držali. Samo en ugovor je bil pred odhodom na tabor, pa je potem mama dobro premislila in se vseeno odločila otroka zaupati nam.«

Več težav so imeli v preteklosti na smučarskih tečajih, zdaj pa skoraj ne več, ker »so se ljudje navadili na naš način dela, poleg tega so naša navodila tako natančna in jasna, da če jih vsak pozorno prebere, ne bo otroku na tečaju manjkalo prav nič in bomo vsi zadovoljni. Je pa res, da vedno vsaj nekaj odstotkov staršev tega ne prebere, potem pa otrok ni primerno oblečen in ga zebe ali mu je prevroče, smuči so prekratke in nenamazane, smučarski čevlji pretesni ...« Tudi pozabljenih stvari je precej manj kot v preteklosti. »Z mentorji smo si v teh letih nabrali že toliko izkušenj z otroki, da znamo reagirati, kadar je treba,« je povedal Ferdin. In še, da so se nekateri udeleženci, zlasti zdaj na taboru, na mentorje tudi zelo navezali. »Včasih so se morali izkazati tudi kot zaupniki in svetovalci, saj otroci povedo marsikaj, kar jih tare.« In ni tako redko, da ob slovesu kak otrok pojoka – kar je bilo opaziti tudi v Dolenjskih Toplicah. Če je tako, potem smo starši lahko prepričani, da je bilo našim otrokom lepo, mentorji pa, da so svoje delo opravili več kot dobro.



Naučimo jih, kako morajo biti stvari opravljene, in tako potem tudi je. Pri nas ni videti, da kdo česa ne bi znal, hotel ...

Marjeta Ferkolj Semolič

najmlajše spremljajo pri umivanju zob, ocenjuje se tudi urejenost in čistoča šotorov in opreme. »Vemo pa, da narava ni sterilno okolje in da bodo noge pogosto umazane, a to pač ni življenje ogrožajoče. Da pa bi se izognili kakšnim zdravstvenim tegobam, si na množičnih taborjenjih ob vstopu v kuhinjo razkužujemo roke.«

Za mobilne telefone velja, da so na taborih pri mlajših nezaželeni, »ker jih pogosto kje pozabijo ali izgubijo, najbolj pa zaradi prvih dni, ko nekatere še muči domotožje in potem včasih zvečer objokani kličejo starše in se zdi situacija precej bolj kritična, kot je v resnici. Če si otrok želi slišati starše, jih seveda skupaj pokličemo.« Ima pa mobilnik večina starejših tabornikov, saj »je dejstvo, da imajo dandanašnji mladi večino družabnega življenja prav na medmrežju, je pa res, da so naprave čez dan pospravljene, ker je toliko aktivnosti, da za brskanje po spletu ni časa, poleg tega ni lahko napolniti baterije sredi gozda, haha. Se pa nekateri znajdejo oziroma že prej poskrbijo za ustrezne rešitve, na primer za solarne ali mobilne napajalnike.«

Vodništvo prinaša tudi večšine javnega nastopanja, zdravo samozavest, kritično razmišljanje, opaža Davor Kržišnik - Jolbe, izhajajoč tudi iz svojih dobrih izkušenj ob vstopu na trg dela. »Aktivnosti so ponavadi take, da se spodbuja delo v skupinah, veliko poudarka dajemo duhovnosti, a ne tako kot katoliški skavti, ampak težimo predvsem k samorefleksiji, razmišljanju o sebi, iskanju lastnih vrednot, življenjskih ciljev ..., ukvarjamo se tudi z vzgojnimi cilji – kaj želimo naše člane naučiti, kako jih vzgajati. Zdi se mi, da zato znajo med sabo zelo dobro komunicirati, ne zmanjka jim tem za pogovor, niti globljih. Ker so v varnem okolju in majhnih skupinah, se hitro vzpostavi zaupanje med njimi, odpirajo teme, ki jih sami morebiti ne bi, včasih jih tudi načrtno sprožimo, da razmišljajo o tem.«

Taborništvo je, kot pravi Kržišnik, ves čas nekoliko v porastu, po ocenah je več kot petina slovenskega prebivalstva v mladosti nabirala taborniške izkušnje. »Sicer pa lahko poskusi vsak –

kati lepo v vrsti, se na splošno primerno obnašati v družbi. Imajo spoštljiv odnos do ljudi, pa tudi do živali. To sem v preteklosti pogrešal, zdaj pa se mi zdi, da kot družba vendarle rastemo, da so starši, ki imajo zdaj majhne otroke, naredili to spremembo na bolje.«

Nogometaši imajo na splošno veliko športne opreme, za katero morajo skrbeti, da je nared do naslednjega treninga, a Lukner zatrjuje, da s tem pravzaprav ni večjih preglavic. »Že od prvega dne so sami skrbeli za kopačke, žogo, sušili opremo. Sem pa tja smo jih morebiti morali opozoriti, naj zamenjajo majico za svežo, drugega ne. V garderobi so bili čevlji urejeni, nogavice raztegnjene. Zreli so, tile naši otroci! Sicer pa mentorji ne delamo nobene panike, če je komu vseeno treba kdaj zavezati vezalke. Poleg tega pogosto kar starejši sami vzamejo stvari v svoje

Lepo je biti tabornik. In izkušnje od tam pridejo prav tudi pozneje v življenju. FOTO PIJA ŠARKO

